

Nucleaire sites – Jodiumtabletten

Nucleaire informatie- en predistributiecampagne 2011

Sinds de invoering van het Nucleair en Radiologisch Noodplan voor het Belgische grondgebied (vastgesteld door het KB van 27 september 1991 en geactualiseerd bij KB van 17 oktober 2003), organiseert de Belgische overheid (Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken samen met het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle) preventiecampagnes die onder meer de gratis aflevering van stabiele jodiumtabletten omvatten om de bevolking gevestigd in de nabijheid van nucleaire sites zo goed mogelijk te beschermen tegen de gevolgen van een eventueel ongeval waarbij er radioactief jodium zou kunnen vrijkomen.

De laatste semestriële analyse van de tabletten verdeeld in 1999 (perimeter van 10 km rond de nucleaire sites) en in 2002 (perimeter uitgebreid tot 20 km) die eind oktober 2010 gebeurde door het Belgisch Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid, valideerde de conformiteit en doeltreffendheid van deze tabletten tot minstens eind april 2011 ondanks de overschrijding van hun vervaldatum (maart-april 2008), indien de omstandigheden voor de bewaring worden geëerbiedigd.

Weldra start een nieuwe preventiecampagne. Deze voorziet enerzijds de verdeling van nieuwe kaliumjodidetabellen (en de vervanging van de huidige tabletten), en anderzijds, tussen 14 maart en 16 april e.k. een nationale informatiecampagne voor de bevolking, vergezeld van een meer specifieke informatie voor de inwoners van de risicozones. Deze laatste – particulieren en collectiviteiten – zullen in hun brievenbus een brief vinden die hen ertoe zal aanzetten hun tabletten bij hun apotheker af te halen.

Voor de apothekers eindigt de campagne niet op 16 april aangezien zij nog steeds in staat moeten zijn om te voldoen aan laattijdige aanvragen of aanvragen van nieuwe inwoners.

Een website zal voor het groot publiek worden geactiveerd: www.nucleairrisico.be met ook een luik voorbehouden voor de gezondheidswerkers. De apotheker zal ook alle nuttige inlichtingen kunnen vinden op diezelfde website (aparte pagina voor apothekers, met info van het FAGG, het FANC, APB en Ophaco).

Procedure voor de gratis aflevering van jodiumtabletten

Betrokkenen

Inwoners en collectiviteiten van de gemeenten gelegen in een perimeter van 20 km rond de nucleaire sites in Tihange, Doel, Mol-Dessel, Chooz (Frankrijk) en Borssele (Nederland). Voor de site in Fleurus is de perimeter beperkt tot 10 km.

Betrokken apotheken

1241 apotheken werden in deze zones gerepertorieerd. Voor het Nederlandstalig landsgedeelte gaat het om de apotheken gevestigd in de gemeenten die overeenstemmen met volgende postnummers:

Mol-Dessel: 2200, 2230, 2250, 2260, 2275, 2290, 2300, 2330, 2340, 2350, 2360, 2370, 2380, 2381, 2400, 2430, 2431, 2440, 2450, 2460, 2470, 2480, 2490, 2491, 3290, 3580, 3581, 3582, 3583, 3900, 3920, 3940, 3941, 3945, 3970, 3971, 3980.

Doel: 2000, 2018, 2020, 2030, 2040, 2050, 2060, 2070, 2100, 2110, 2140, 2160, 2170, 2180, 2600, 2610, 2620, 2640, 2660, 2900, 2910, 2920, 2930, 2940, 2950, 2960, 2990, 9100, 9111, 9120, 9130, 9140, 9150, 9170, 9190.

Borssele: 9960, 9961, 9968, 9981, 9982, 9988.

Tihange: 3890

Enkel deze apotheken kunnen kaliumjodidetabletten bestellen en afleveren. De groothandels dienen bij de bestelling na te gaan of de apotheek in één van de betrokken gemeentes gelegen is en dus recht heeft op de tabletten.

Alle andere apotheken van het land – die dus niet zullen worden bevoorrad – moeten beschikken over 500 gr kaliumjodide. Dit poeder kan in noodsituaties worden gebruikt voor het bereiden van bijvoorbeeld stabiel jodium.

Verpakking

De kaliumjodidetabletten worden verpakt in doosjes van 10 tabletten van 65 mg KI. 480 van dergelijke eenheidsverpakkingen worden op hun beurt verpakt in een kartonnen doos.

Bestellingen

Vanaf 15 februari kunnen de betrokken apothekers de dozen met 480 verpakkingen voorbestellen bij hun groothandel. De eerste keer maakt u een voorbestelling van 3 dozen. Zodra een doos leeg is, bestelt u een nieuwe. Elke apotheek moet immers permanent beschikken over twee niet aangevatte dozen en dit vanaf de tweede levering door de producent aan de federale overheid in juli. Op dat ogenblik levert de producent een tweede voorraad jodiumtabletten die o.a. ook gebruikt zal worden voor de voorraad van 2 dozen per apotheek. In afwachting mogen dus (indien nodig) de 3 dozen aangewend worden ter verdeling aan de bevolking. Bijlevering gebeurt in functie van de beschikbare voorraad of bij tweede levering door de producent.

De dozen kunnen worden besteld via de apotheeksoftware met de code **CNK 2733780** (= 1 doos met 480 verpakkingen van 10 tabletten).

Aflevering

Particulieren

De Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken gaf aan de apothekers een bijzondere opdracht in deze predistributiecampagne, onder meer voor de opmaak van statistieken die onontbeerlijk zijn voor het beheer. Het is dus van belang dat de apotheker wel degelijk alle afgeleverde doosjes van 10 tabletten (CNK 2733772) aan particulieren registreert.

Vanaf 14 maart 2011 worden de inwoners van de zones gelegen in de nabijheid van de kerncentrales door de overheid (FOD Binnenlandse Zaken) op de hoogte gesteld van het feit dat ze recht hebben op gratis kaliumjodidetabletten. Om ze te ontvangen moeten de vertegenwoordigers van de gezinnen zich richten tot hun apotheker met, in principe, de SIS-kaarten van alle leden van het gezin.

De apotheker is niet verplicht te controleren of een patiënt wel degelijk recht heeft op jodiumtabletten, noch de effectief door de patiënt gevraagde hoeveelheid na te gaan. Het enige wat men aan de apotheker vraagt, is dat hij de situatie beheert 'als een goede huisvader' (als er zich een niet-verzekerde patiënt aanbiedt in de officina – zonder SIS-kaart –, dan heeft hij ook recht op de tabletten).

Er is één doosje met 10 tabletten voor 4 personen voorzien. Indien het gezin minder dan 4 leden telt (of als het om een alleenstaande gaat), dan krijgt het gezin één doosje. Indien het gezin meer dan 4 leden telt, krijgt het 2 doosjes tot 8 leden, enz.

Om de aflevering te laten opnemen in het tarifieringsbestand is de creatie door de apotheker van een fictief voorschrift in het softwareprogramma noodzakelijk. Daarom moet de apotheker gebruik maken van het RIZIV-nummer van een fictieve arts, dat speciaal daartoe werd gecreëerd: **10000106999**. Dit 'voorschrift' is specifiek voor de aflevering van jodiumtabletten en mag niet worden gebruikt voor de aflevering van andere geneesmiddelen (net zoals een normaal voorschrift geen jodiumtabletten mag omvatten).

In feite moet de apotheker slechts één SIS-kaart inlezen (bij voorkeur – maar niet verplicht – die van het gezinshoofd); de andere kaarten dienen om het aantal rechthebbenden van het gezin te bepalen. Deze operatie is voorzien voor de statistieken van de FOD Binnenlandse Zaken.

De afleveringsstatistieken zullen maandelijks worden overgemaakt aan de tarifieringsdiensten dankzij de opname in het tarifieringsbestand. De tarifieringsdiensten kunnen er vervolgens de afleveringen van jodiumtabletten uithalen op basis van de CNK-code en de statistieken van de verschillende apotheken aan de FOD Binnenlandse Zaken overmaken. De FOD Binnenlandse Zaken zal vervolgens op basis van de INSZ-nummers van de SIS-kaarten de dekking per gemeente bepalen en eventueel op doelgerichte wijze zijn sensibiliseringscampagne bijsturen.

Collectiviteiten

De collectiviteiten (scholen, ondernemingen, rust- en verzorgingstehuizen, gevangenen, religieuze instellingen,...) richten zich eveneens tot de apotheker van hun keuze om hun gratis jodiumtabletten te ontvangen. De procedure is wel anders, want de apotheker moet de statistieken van deze afleveringen niet inzamelen. Om de statistische gegevens niet te mengen, wordt de apotheker verzocht deze afleveringen niet via het softwareprogramma te laten verlopen, maar manueel uit te voeren.

Voor de collectiviteiten gebeurt de aflevering op basis van een bestelbon geleverd door IBZ. Wanneer de verantwoordelijke van de gemeenschap deze bon voorlegt, levert de apotheker het aantal nodige doosjes af: 1 doosje van 10 tabletten per schijf van 4 personen. In principe houdt de bestelbon rekening met het potentieel aantal aanwezige personen (personeel, bezoekers,...).

De apotheker bewaart deze bon gedurende 6 maand als bewijs van de aflevering.

Informatie aan de patiënten

Display

Vanaf 15 februari kunnen de apothekers in de risicozones een informatieve display voorbestellen. Deze display 'Pancarte kaliumjodide' verschilt voor elke risicozone en beschikt dus over een verschillende CNK:

- Doel: **2763035**
- Mol/Dessel: **2765899**
- Borsele: **2765915**
- Tihange: **2765881**

Op de voorkant van deze display kleeft u een doosje. Op de achterkant staat de risicozone waarin de apotheek is gevestigd: alle postcodes in de veiligheidsperimeter rond de nucleaire site staan erop (10 km voor Fleurus, 20 km voor de andere sites). Deze kaart kan zeer nuttig zijn om aan de patiënt die in deze perimeter woont, uit te leggen waarom hij er belang bij heeft om uit voorzorg jodiumtabletten in huis te hebben en aan andere patiënten duidelijk te maken dat er nog noodstocks aanwezig zijn. Maar als patiënten buiten deze perimeter ongerust zijn, kan de apotheker steeds oordelen om alsnog tabletten af te leveren.

Bijkomende inlichtingen

De campagne voor de verdeling van kaliumjodidetabletten is beperkt tot de hoogste risicozones. Binnen deze risicozones worden in elke brievenbus informatiebrochures verdeeld. Buiten de zones zal een brochure ter beschikking gesteld worden via de gemeentehuizen.

De ervaring van de vorige informatiecampagne van 1999-2002 leert dat 75 % van de betrokkenen zich sowieso tot hun apotheker (of arts) hebben gericht om bijkomende inlichtingen te verkrijgen.

Het is bijgevolg van belang dat de apotheker, na met de patiënt de pertinentie van zijn vraag te hebben nagegaan, kan uitleggen dat:

- de jodiumtabletten niet de enige (noch de eerste) beschermingsmaatregel zijn;
- zodra er alarm wordt geslagen, het van belang is binnen te blijven of in het dichtstbijzijnde gebouw, met gesloten deuren en vensters (ver van vensters die minder bescherming bieden dan de muren) en te luisteren naar de radio of televisie;
- er vooral geen jodiumtabletten moeten worden ingenomen wanneer er alarm wordt geslagen of op eigen initiatief: het is van het grootste belang te wachten op aanbeveling van de overheid (luisteren naar de media).

De apotheker moet ook uitleg kunnen geven over wat volgt:

- de bewaaromstandigheden van de tabletten (in een droge ruimte op kamertemperatuur – minder dan 25° –, uit het licht en buiten bereik van kinderen);

- de aanbevolen dosissen in functie van de leeftijd (*kinderen*: tot 1 maand, ¼ tablet; tot 3 jaar, ½ tablet; tot 12 jaar, 1 tablet; *volwassenen*: 2 tabletten);
- aan personen ouder dan 40 jaar wordt aanbevolen zich te informeren bij hun huisarts, omdat de voordelen van het gebruik van de tabletten in de meeste omstandigheden niet opwegen tegen de mogelijke risico's bij deze oudere volwassenen of bejaarden;
- daarentegen is het gebruik van kaliumjodidetabletten zeer sterk aangewezen bij (jonge) kinderen: zij vertonen een reëel tot uitgesproken risico op kankerinductie bij blootstelling aan radioactief jodium en de neveneffecten bij hen zijn meestal erg onschuldig of kunnen tijdig worden opgespoord na inname;
- de wijze van inname (de tabletten bij voorkeur oplossen in een klein beetje water, vervolgens mengen met een grotere hoeveelheid water, melk of met fruitsap – geen alcohol!);
- de personen bij wie jodiumtabletten moeten worden afgeraden (overgevoeligheid voor jodium of onbehandelde hyperthyroïdie, of ingeval van zeldzame ziekten: dermatitis herpetiformis, hypocomplementaire vasculitis, iododerma tuberosum, myotonia congenita) en waar het aanbevolen is zijn arts te raadplegen met het oog op eventuele vervangingsmaatregelen;
- wanneer de aanbeveling tot tabletinname komt, geldt dit zeker voor zwangere vrouwen en moeders die borstvoeding geven en dit ongeacht hun eigen leeftijd of de zwangerschapsduur: zij beschermen zowel zichzelf als hun (toekomstige) baby door deze maatregel. Bij borstvoeding zal de baby, net zoals een flesgevoede baby, ook een eigen dosis moeten krijgen.

Een gratis oproepnummer (0800 14 689) zal toegankelijk zijn voor het grote publiek voor bijkomende inlichtingen gedurende de ganse campagne (in feite tot 29 april 2011).

Terugname van oude verpakkingen

Niet-aangevatte grote verpakkingen

Niet-aangevatte kartonnen dozen met 480 doosjes van 10 tabletten die zich nog in de apotheek bevinden of die intact van de collectiviteiten terugkeren, kunnen worden teruggestuurd naar de **groothandels**.

Aangevatte grote verpakkingen en doosjes van 10 tabletten

Om de vernietiging van de tabletten uit deze verpakkingen te verzekeren, zal de apotheker gebruik maken van het klassieke circuit voor de inzameling van vervallen geneesmiddelen, met andere woorden de '**gele bakken**' van de apotheek.

Dit betekent dat collectiviteiten en individuele patiënten de blisters uit de verpakking en de bijsluiter van elkaar moeten scheiden vooraleer enkel de blisters naar de apotheek te brengen.

De apotheker zal op dezelfde manier handelen voor aangevatte reservedozen die hij nog in zijn bezit heeft.

Vergoeding

Voor de permanente opslag van de twee grote kartonnen dozen met 480 doosjes en de aflevering van de kaliumjodidetabletten aan particulieren en collectiviteiten ontvangt elke apotheek gevestigd in de risicozones een forfaitaire vergoeding van 205,36 euro (btw inbegrepen).

De tarifieringsdiensten zullen hun aangesloten leden vergoeden volgens nog te bepalen modaliteiten.